

Janusz Adamski
Lech Chmiel
Andrzej Syta

CZASY LUDZIE WYDARZENIA

CZĘŚĆ 1 DO ROKU 1795

KSIĄŻKA POMOCNICZA DO HISTORII
DLA ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

SPIS TREŚCI

Od autorów i wydawnictwa	3
I. Najdawniejsze dzieje ludów słowiańskich	5
Opowieść o bursztynie	6
Relacja Ibrahima ibn Jakuba o Słowianach Zachodnich	10
Biskupin	11
II. Polska pierwszych Piastów	13
1. Budowa państwa polskiego	13
Państwo Mieszka I w opisie Ibrahima ibn Jakuba	16
Chrzest Polski w 966 r.	17
Potęga i sprawiedliwość Bolesława Chrobrego	19
Czym była i co oznaczała dla Polski koronacja królew-	
ska Bolesława Chrobrego	22
2. Wojny Bolesława Krzywoustego	23
List cesarza Henryka IV do Bolesława Krzywoustego	24
Obrona Głogowa	25
Przywrócenie panowania Polski nad Pomorzem	28
3. Życie w Polsce w wiekach X—XII	30
Handel i rzemiosło	30
Budownictwo romańskie w Polsce w wiekach XI—XII	34
III. Polska w okresie rozdrobnienia dzielnicowego	36
1. Kraj wielu ksiąząt	36
Na ziemiach polskich w XIII w.	37
Uchwały synodu łączyckiego w 1285 r.	40
2. Zagrożenie zewnętrzne Polski w XIII w.	42
W krzyżackim zamku	42
Najazd Tatarów na Małopolskę w 1287 r.	46
IV. Działalność zjednoczeniowa Władysława Łokietka	52
Bunt wójta Alberta, 1311 r.	52

Najazd krzyżacki na Wielkopolskę w 1331 r.	58
Wielkość Władysława Łokietka	60
V. Monarchia Kazimierza Wielkiego	61
1. Wzrost znaczenia Polski na arenie międzynarodowej	61
Królestwo Polskie na progu rządów Kazimierza Wielkiego	63
Układ książąt pomorskich z Kazimierzem Wielkim w 1343 r.	64
Uczta u Wierzyńka	65
2. Rozwój wewnętrzny Polski w XIV w.	69
Pochwała króla polskiego Kazimierza, jego życie, obyczaje i pozostawione przez niego budowle	70
3. Polska monarchia stanowa	72
Statut wiślicki	73
Ufundowanie Akademii w Krakowie w 1364 r.	75
VI. Społeczeństwo średniowieczne	78
1. Łacińska kultura średniowiecznej Europy	78
Pojedynek sądowy we Francji w XIV w.	80
Sąd Boży na dworze księcia mazowieckiego Janusza w 1400 r.	82
2. Rola duchowieństwa w życiu średniowiecznej Polski	86
W tynieckim klasztorze	88
3. Obyczaje rycerskie	91
Pasowanie na rycerza w 1247 r.	92
4. W średniowiecznym mieście	95
Lokacja miasta Krakowa w 1257 r.	97
Nadanie Krakowowi przywileju handlowego — prawa składu w 1306 r.	99
Rozwój rzemiosła w Polsce w wiekach XIII i XIV	100
Rzemieślnicza brać	101
VII. Jagiellonowie na tronie polskim	104
1. Unia Polski i Litwy	104
Chrzest Litwy	107
VIII. Konflikty i wojny z Krzyżakami	110
1. Wielka wojna z Zakonem Krzyżackim	110
Najazdy Krzyżaków na Mazowsze	110
Jak wybuchła wielka wojna z Zakonem	111
Przeprawa wojsk króla Władysława Jagiełły przez Wisłę w drodze na wojnę z Krzyżakami	112
Przed wielką bitwą	114
Zwycięstwo grunwaldzkie w 1410 r.	117
2. Wojna trzynastoletnia — odzyskanie Pomorza Gdańskiego	122
Położenie ludności pod panowaniem Krzyżaków	123
Pokój toruński w 1466 r.	125
3. Sekularyzacja Prus	127
Hold pruski w 1525 r.	129

IX. Odrodzenie	132
Odrodzenie — nowa epoka	132
Złoty wiek	135
X. Wielkie odkrycia geograficzne	139
List Krzysztofa Kolumba do skarbnika królewskiego o odkryciu Ameryki	142
Indianie — poddany królów hiszpańskich	144
Okrucieństwa zdobywców Ameryki	146
XI. Reformacja	148
Reformacja w Europie	148
Nauki religijne Marcina Lutra	151
Reformacja i tolerancja religijna w Polsce	153
XII. Życie w Polsce w wiekach XV—XVI	155
1. Gospodarka folwarczna	155
Na wsi polskiej	155
Folwarki szlacheckie	157
Spław wiślany	158
2. Gospodarka chłopska	160
Chłopi	160
Pańszczyzna i inne powinności chłopów	162
Ustawa sejmu w Piotrkowie o zbiegostwie chłopów, 1532 r.	164
3. Szlachta a mieszczaństwo	165
Przewaga ekonomiczna szlachty nad mieszczaństwem	165
Pozbawienie mieszczańską prawą posiadania dóbr ziemskich	167
4. Stosunki gospodarcze Polski z zagranicą w XVI w.	168
XIII. Ukształtowanie się Rzeczypospolitej szlacheckiej	170
1. Sejmiki i sejm	170
Powstanie sejmu	170
2. Konstytucja <i>Nihil novi</i> , 1505 r.	172
3. Rzeczypospolita po Unii Lubelskiej	172
Akt Unii Lubelskiej z 1569 r.	175
4. Wolne elekcje	176
Pierwsza wolna elekcja	177
5. Rola sejmu	181
Relacja nuncjusza papieskiego o Polsce pierwszej połowy XVII w.	181
Pierwsze <i>liberum veto</i>	182
XIV. Sukcesy i niepowodzenia oręża polskiego w wiekach XVI i XVII	185
1. Wojsko polskie w drugiej połowie XVI i w XVII w.	185
Organizacja armii i technika wojenna w Polsce XVII w.	187
Z uniwersału królewskiego o utworzeniu piechoty wybranieckiej	192
Kampanie moskiewskie Batorego w latach 1579—1582	193
Atak husarii	195

2. Wybitni wodzowie polscy XVII w.	196
Hetman Stanisław Żółkiewski	197
Bitwy pod Kircholmem i Kluszyńcem jako przykłady sukcesów polskiej sztuki wojennej XVII w.	202
Hetman Stefan Czarniecki	206
Bitwa pod Połonką w 1660 r.	209
Jan III Sobieski	212
Odsiecz Wiednia w 1683 r.	217
3. Powstania kozackie	220
Sprawa kozacka i powstanie Chmielnickiego	220
Przed wybuchem powstania Chmielnickiego	224
4. Skutki wojen XVII w. dla życia kraju	226
Upadek gospodarczy po wojnach połowy XVII w.	226
Wyludnienie i zniszczenie miast po wojnach XVII w. na przykładzie Łowicza	229
XV. Polska w czasach saskich	231
1. Słabnięcie pozycji Polski na arenie międzynarodowej	231
Minister Andrzej Ostermann dzieli się swymi uwagami z carem Piotrem I w sprawach Polski	233
Z relacji ambasadora francuskiego o stosunkach politycznych w Polsce	234
2. Życie wewnętrzne w Polsce w pierwszej połowie XVIII w.	235
Za króla Sasa jedz, pij	235
Obyczaje za Sasów	243
Kultura czasów saskich	246
XVI. Przewrót umysłowy na Zachodzie i w Polsce XVIII w. (Oświecenie)	250
O wolności	251
Oświecenie w Polsce	251
Zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dla kultury polskiej	255
XVII. Społeczeństwo polskie w dobie Sejmu Czteroletniego	258
1. Ożywienie życia gospodarczego	258
Rozwój manufaktur	258
2. Walka o naprawę Rzeczypospolitej	259
Sejm, zwany Wielkim	262
O Konstytucji 3 maja 1791 r.	267
Wstęp do Konstytucji 3 maja	270
Ze statutu Przyjaciół Konstytucji Rządowej	271
3. W obronie Konstytucji	272
Konfederacja targowicka i II rozbiór Polski	272
Wojna 1792 r.	274
XVIII. Powstanie Kościuszkowskie	276
1. Tadeusz Kościuszko	276
2. O wolność, całość i niepodległość	280

Akt powstania i przysięga Tadeusza Kościuszki na Rynku krakowskim, 1794 r.	280
Raport Tadeusza Kościuszki narodowi polskiemu o zwy- cięstwie pod Racławicami, 4 kwietnia 1794 r.	283
Instrukcja warszawska w kwietniu 1794 r.	286
Z Uniwersału połanieckiego, 7 maja 1794 r.	287
Rzeczpospolita po upadku Powstania Kościuszkowskiego	289
Zestawienie chronologiczne	293